

The Australian Esperantist

(Successor to La Suda Kruco and La Rondo)

Oficiala Organo de la Aŭstralia Esperanto Asocio.

Subscription to A.E.A. \$12.
(Individual, family, club, federation and
pensioner)
Full-time Students \$8

REDAKCIO: "Esperanto", Box 2122T., G.P.O. Melbourne 3001, Australia.
Prezidanto: R. L. HARRY, AC, CBE, 8 Tennyson Crescent, Forrest, A.C.T., 2603
Sekretario: S-ro F. J. FALLU, 10 Sumersett Avenue, Oakleigh South, Vic., 3167
A.E.A. Libro-Servo: S-ro T. ELLIOTT, P.O. Box 230, Matraville, N.S.W., 2036.
Kasisto: S-ino I. FALLU, 10 Sumersett Avenue, Oakleigh South, Vic., 3167

N-ro 180 (260)

MELBOURNE

Julio-Aŭgusto, 1980

KUN GRANDA BEDAŬRO

ni devas raporti pri la mortoj de
Ivan T. MADDERN kaj John MATASIN
je 28/7/1980 en Morwell je 2/8/1980 en Sydney
Nekrologoj sekvos venontnumere

"LA NOBLA KORANO" IN INTERNATIONAL EXHIBITION (The Esperanto Translation of the QUR'AN)

Between 8 and 31 May, 1980, "La Nobla Korano" and the book "Je la flanko de la Profeto" were exhibited with some eight translations (English, French, German, Indonesian, Italian, Latin, Malay, Persian) in the Library of the Australian National University in Canberra. The occasion was the International Conference on the Koran to celebrate the 14th Century of the Muslim Era.

With the books was the following note in English:

"The first edition of 'La Nobla Korano' appeared in 1968 as No. 10 in the series 'Oriento-Okcidento' under the auspices of the Universal Esperanto Association, a non-governmental organisation in consultative relations with UNESCO, as part of the latter's Major Project on Mutual Appreciation of Eastern and Western Cultural Values. A second edition followed in 1970.

"The translator, the late Dr. Italo Chiussi, in his introduction, while modestly professing his personal inadequacy, refers to 'The richness of the Esperanto language, which possibly makes this translation in a certain sense even more suitable than some national

language versions.' He says that because the language of the Qur'an is 'rich in metaphors intimately linked with the manner of thinking and customs of the Arab people', he has aimed at a translation respecting the original text but yet has regard to 'western capacity for imagination'. In some cases where word for word translation seemed impossible he has retained the Arabic word (e.g. Ka'ba, Kibbla, Umra) with an explanatory note. He has avoided a multiplicity of footnotes, while giving comprehensive explanations of his translations of 'Rahman' and 'Rahim', and of this method for expressing the 'dual' forms.

"Dr. Chiussi was assisted by Mr. Fazle Ilahi Anweri, Lagos, and Dr. Nassif Isaac, Cairo, as well as by Prof. Gaston Waringhien, President of the Esperanto Academy.

"Zafrulla Khan, Judge of the International Court of Justice and former Foreign Minister of Pakistan, concluded his 8-page introduction as follows:

"One must congratulate Dr. Italo Chiussi for his enterprise in making a translation of the Qur'an into Esperanto, which should become a common second language in ever more extensive regions,

and thus pave the way for the understanding of the Qur'an by those who do not have a worthy translation in their own language but who know Esperanto."

The books were lent by Mr. R. L.

Harry, President of the Canberra Esperanto Club.

More than 50 delegates from Asia, Europe, North America and Australia visited the exhibition which was also open to the public.

LA UNUA TUTAMERIKA ESPERANTO-KONGRESO

La ĉarma kaj malgranda urbo SAN LUIS estis fondita de Luis Joffé en 1594. Ĝi apartenas al la centra regiono de Argentino kaj situas je proks. 460 km sudokcidenta de Cordoba.

De la 12-a ĝis la 15-a de julio, 1980, tiu trankvila urbo estis scenejo de tre grava evento: la Unua Tutamerika Esperanto-Kongreso, kies ĉeftemo estis "Lingvaj Aspektoj de Tutamerika Kullaboro". Ĝiaj afablaj 60.000 enloĝantoj havis okazon aŭdi kaj vidi multon pri Esperanto.

El la 350 aliĝintoj al la kongreso ĉeestis reprezentantoj de 7 landoj: Brazilo (52), Ĉilio (2), Kolombio (1), Peruo (1), Urugvajo (2), Usono (1) kaj kompreneble Argentino (349). Latindindaj estis 2 junaj nordorientaj brazilanoj, kiuj veturis dum 120 horoj per aŭtobuso kaj trajno por atingi la urbon San Luis.

La kongresejo estis la "Escuela Normal Mixta 'Puan Pascual Pringles'". Ĝi estas lernejo kiu preparas estontajn instruistojn. La urbestro de San Luis deklaris D-ron Humphry Tonkin "Honora Gasto" de la urbo.

Prestigiĝis la inaŭguran solenon la urbestro de San Luis, la provinca sekretario pri edukado, la prezidanto de UEA, la prezidanto de ligo Argentina de Esperanto, S-ino Ursula Grattapaglia (estrarano de UEA pri regiona agado) kaj aliaj elstaraj esperantistoj. Oni ege aplaudis la belan festparoladon de Prof. Walter Francini (San Paŭlo) kaj la mirinde fluajn kaj riĉajn salutvortojn de D-ro Tonkin.

Dum la kongresaj tagoj funkciis poŝta servo en la kongresejo kaj la kongresanoj povis sendi siajn leterojn en bele stampita koverto. Bonege diskonigi la kongreso pere de la gazetaro, radio kaj televido. La prezidanto de UEA estis plurfoje intervjuita de raportistoj. En la salono de la Departemento pri Akvo kaj Energio de San Luis, okazis ekspozicio, kiu prezentis materialon ricevitajn dum la organizado de la kongreso. Ĉe la restoracio de la Nacia Universitato la kongresanoj ricevis bonajn manĝaĵojn je malalta prezo.

Paralele al la laborkunsidoj ded la kongreso prezentigiĝis altnivelaj prelegoj pri diversaj temoj:

D-ro Maximo Valentinuzzi (Buenos Aires) prelegis pri "La nocio de sistemo

kaj ĝia aplikado en moderna vivo".

D-ro Helio F. Aderne (Belo Horizonte, Brazilo): "Aspektoj de la luktoj kontraŭ akcidentoj en Brazilo."

Ivan Maettig (Santiago, Ĉilio): "La anĵoktonoj (indigenoj) el Ĉilio."

S-ro Curt Milkuschutz (Buenos Aires): "Ĉu eblas longigi la vivon?"

D-ro J. A. Quina Gonzales (Buenos Aires): "Sociala Medicina Problemo pri Tabakismo".

D-ro Walter Francini (San Paŭlo): "Eduka Valoro de la diversaj poeziaj formoj".

Inĝeniero Alberto Barrocas (Urugvajo): "La Evoluo de la Atoma Teorio."

Poldevena pastro, loĝanta en Argentino, belege predikis en Esperanto dum la meso okazinta la 13-an de julio. Je 16-a de julio kongresanoj faris tre agrablajn ekskursojn. Ili havis la okazon konatigi kiun pentrindaj lokaj kaj unu el la plej grandaj diĝoj sudamerikaj. La sekvanta tagon kongresanoj ekskursis al Akonkagvo,, la plej alta monto de la Andoj.

Kvankam malgranda, la grupo esperantista de San Luis, kies prezidanto estas la junulo Pedro Clemente, tre bone organizis la kongreson, dank' al la kullaboro de la esperantistoj de Buenos Aires, Cordoba, Rosario kaj Venado Tuerto. Krome la urbestro kaj la sekretario de turismo donis grandan apogon al la evento.

La malvarmega vetero ne sukcesis senentuziasmigi la eksterlandanojn tre dorlotitajn ed la varmkoraj argentinanoj. Tute certe la plimulto el la kongresanoj denove renkontiĝos en 1981 en Brasilio, dum la 66-a Universala Kongreso, kaj en 1982 en Kolombio, dum la Dua Tutamerika E-Kongreso.

—Elvira FONTES, Prezidantino de San Paŭla Esperanto-Asocio kaj brazila seksciestrino de ILEI.

TELEGRAMO AL NIA REDAKCIO

Stockholm, 7-8-80. Pli ol 1800 partoprenas kongreson. Dek aŭstralianoj. Maertens, Belgio, nova prezidanto. Kongreso elstara sukceso.

—Scott.

LETERO DE LA NOVA PREZIDANTO

Karaj amikoj,

Konforme al la aranĝoj deciditaj de la Generala Kunveno de A.E.A. dum la 22-a Kongreso en Sidnejo, Robi Robertson transdonis al mi la prezidantecon ekde la 1-a de julio.

Mi deziras, kiel unuan agon, esprimi en la nomo de A.E.A. kaj persone niajn tutkorajn dankojn pro liaj multaj jaroj de sindonema servado al nia Asocio. Spite al ĉiuspecaj malfacilaĵoj li daŭrigis sian laboron ridante. Ni ŝuldas al li pli ol ni scias, pli ol ni povas kompreni. Dankon, Robi!

Mia dua vorto estas de dankemo al vi, amikoj en A.E.A. pro la fakto, ke vi fidis al mi, eĉ kvankam mi dum tiom da jaroj forlasis vin, kaj vagadis eksterlande. Mi klopodos meriti vian fidon dum la venontaj jaroj kaj duono, ĝis la 23-a Kongreso.

Mi akceptis ĉi tiun komision, ĉar mi fidis al vi. Mi bone konas la talenton kaj la energion de la Federacioj, de la societoj kaj kluboj, kaj de la individuaj Esperantistoj de Aŭstralio. Ni havas bonajn Vic-Prezidantojn, Sekretariojn, Kasiston, Libro-Servon kaj komisiitojn por Korespondaj Kursoj, Korespondopetoj, kaj Ekzamenoj. Kun ilia helpo, kaj kun L.K.K. jam laboranta en Adelaide, kaj kun radiostacio jam funkcia, ni povas fari bonan progreson.

Se vi havas problemon, kiun nur A.E.A. aŭ ties Prezidanto povas solvi, skribu al mi. Se ĉio iras glate, raportu al "Australian Esperantist"!

Sincere, via servanto.

RALPH HARRY.

RALPH HARRY, A.C., C.B.E.

Okaze de la naskiĝtaga festo de la Reĝino, la Aŭstralia Registaro aljuĝis al Sinjoro Ralph Harry la altan distingon "Companion of the Order of Australia" — A.C. ("Kunulo en la Ordeno de Aŭstralio").

La membroj de A.E.A. kore gratulas al sia eminenta Prezidanto.

● PERTH: Post sepsemajna vizito al Eŭropo, S-ino Ruth McGrath revenis kaj je nia kunveno de la 11/5 ŝi rakontis pri siaj spertoj. Ŝi vizitis la kunvenon de la Londona E-Klubo, kie ŝi

partoprenis diskutadon pri "Etimologio de la Korpopartoj", gvidata de D-ro John Wells. Ŝi vizitis dufoje la ĉef-oficejon de la Brita E-Asocio. Kiam ŝi vizitis Parizon, ŝi vizitis la ĉef-oficejon de la "Unuigo Franca por Esperanto", kie oni tre alable akceptis ŝin.

La ĉefa ero de la kunveno je 25/5 estis rakonto de Walter Illingworth pri vizito postmilita al la antaŭe sekreta subtera oficejo de S-ro Churchill.

En la hejmo de Dorothy Threlfall okazis (22/6) pikniko, malfeliĉe dum malbona vetero. La planitaj eroj devis do okazi ne en la ĝardeno, sed en la oomo.

● MELBOURNE: Bonvena vizitanto ĉe la kunveno de 26/5 estis S-ro N. de Raaf el Alblasserdam (Nederlando). S-ro Ken Linton montris diapozitivajn kaj parcelis pri vizito al San Francisco kaj Yosemite Park. "Eminentuloj en la Nov-Zelanda E-Movado" estis la temo de parolado de David Rockell (2/6). Li montris kaj priskribis verkojn de kelkaj Nov-Zelandoj.

Je 9/6 Harry Beechey priskribis eventojn tuj post la invado de Normandio je "D-tago". Je 23/6 kaj 21/7 S-ro H. Rosengren daŭrigis sian serion da prelegoj pri "Dummilitaj aventuroj kiel militkaptito en Germanujo". La Jarmezaj Konkurs-Vespero okazis 30/6. Konkursantoj rakontis pri la plej interesaj lokoj vizititaj kaj pri la plej interesaj memoraĵoj. La premio por la plej interesa loko vizitita (Canberra) gajnis Don Rogers. Premio por la plej bona parolado en Esperanto gajnis Don Pescod kaj Don Rogers, dum Isabel Gaie gajnis la premion por la plej interesa memoraĵo (Bildlibro pri vojaĝo tra Israelo).

● ADELAIDE: Nia monata kunveno en la Universitato okazis je 28-a de julio. Mi raportis pri klopodoj persvadi radiostaciojn 5 UV, 5 EBI, 5 MMM kaj 5 KA disaŭdigi la Esperanto-kurson preparitan de Roger Springer, sed bedaŭrinde mi ricevis nek pozitivan nek negativan respondon.

La vesperklasoj ĉe W.E.A. ankoraŭ bone progresas. Eta problemoj ŝajnas esti, ke ne estas sufiĉe da tempo por ekzerĉigi la glernantojn. Pro tio ni decidis fari ŝanĝon en niaj ordinaraj kunvenoj. Ekde la venonta kunveno, ankaŭ la lernantoj estos invititaj. Tiam la unuan horon de la kunveno ni rajtas paroli ankaŭ la anglan por havi okazon instrui malfacilajn punktojn al la komencantoj. Tio donos al ili eblecon por plia ekzerĉado kaj praktikado de la lingvo.

Post tiu unua horo la kursanoj rajtos iri hejmen, se ili deziras, aŭ resti kaj

sekvi la kunvenon en la Lingvo Internacia. — R. FELBY.

● **CANBERRA:** Ni kunvenas ĉiumerkekre por konversacii kaj legi. Je la unua merkredo de la monato ni okazigas specialan kunvenon, kaj invitas amikojn kaj ge-edzojn.

Je 7/5 Ralph Harry montris filmon pri Ĉinio kaj okazigas "kvizojn" pri tiu lando. Ni ankaŭ elmontris librojn eldonitajn en Ĉinio. Je 4/6 la filmoj estis pri Sud-Ameriko, kaj ni ludis vortludojn.

Bonŝance, ni dufoje havis la plezuron gastigi Prof. R. Robertson kaj lian edzinon. Ni multe ĝuis ilian ĉeeston.

—M. ELLYARD.

Radio Stacio 2XX, en Kanbero, akceptis la proponon disaŭdigi la 13 lecionojn kvinminutajn de la serio "Bonan Tagon". La Kanbera E-Klubo modifas la sonbendojn uzatajn de Roger Springer por Bathurst, kaj la skeĉojn de la Manlia Klubo.—RALPH HARRY

● **MANLY:** Klasoj por la 2-a trimestro en la Vesper-Lernejo komenciĝis la 27-an de majo. Dum la foresto de Marjorie Duncan, kiu vizitas la patrino en Anglujo, gvidas la komencantojn kaj la mezgradulojn, Betty Cleminson kaj Arthur Cocking. Margaret Liston prizorgas dramajn aferojn kaj vigla diskuto okazis pri la programo prezenti novan tradukon de la konata teatraĵo "Campbell of Kilmohr" fare de Geoff Meyers. La teatraĵeto "Kiel kuraci fumantino" de Robbie Robertson, kiu gajnis la "Herbert Koppel" trofeon en la kadro de la 22-a Kongreso pasintan januaron, estis presita en la aprila numero de "Brita Esperantisto".

—EUNICE GRAHAM.

● **SYDNEY:** Les Scott prelegis je 19/5. Kutime Les kontribuas muzikon al programoj, sed ĉifoje li paroladis pri sia juna vivo. Tio estis sufiĉe neordinara kaj interesa. Ni ĉiuj ĝuis la programon. Wre Chandler (26/5) paroladis pri "Bunjipoj, Tigroj kaj aliaj strangaj bestoj". Li preparolis la originon de la urbo "Bunyip" en Viktorio, la "tigrino" de Yackandandah, la fantomon de Wattle Flat kaj la marsferpenton de Maclean. Lia lasta "bunjipo" estas vera estaĵo, la Padelsipo "Bunyip" sur la Rivero Murray ĉe Echuca.

Je 2/6 ni aŭskultis al sonbendoj de Roger Springer, kiu celas prezenti Esperanton per la kamparaj radiostacioj. Ĉiu programo konsistas el mallonga leciono sekvata de konversacio, kiu uzas la punktojn de la leciono. Kvankam Roger mem ne povis ĉeesti, li ne rajtus plendi pri manko de intereso.

Distris nin je 9/6 la anoj de la Manlia Klubo. Ili prezentis teatraĵetojn

kaj legadon de interesaj verkoj. Dramo, originale verkita en Esperanto, la klanoj McGregor kaj Campbell estis speciale bone prezentita. Je 23/6 Frank Dunn paroladis pri la japana lingvo. La vortoj de Shirley Fanos, dankante la parolinton ehis la sentojn de ni ĉiuj: "Mi ĝojas ke mi lernas Esperanton, ne la japanan."

... Revanto.

● **NEWCASTLE:** FM Radio Stacio 2 NUR komencis (5/7) disaŭdigi la sonbendojn de Roger Springer.

La Esperanto-Klubo de Newcastle fondiĝis en julio 1978 kaj ĝia prezidanto estas S-ro Derek Oubridge. Li sukcesis aperigi en la loka taggazeto "Newcastle Morning Herald" kelkajn artikolojn pri Esperanto. Unu el la plej aktivaj membroj de la klubo estas Joan Green, kiu instruas la komencantojn ĉe la Vesper-Lernejo (W.E.A.). S-ro Oubridge nun tradukas la verkon "Atlas Shrugged" de Ayn Rand en Esperanton.

● **BRISBANE:** La nuntempaj 5 klasoj kunvenas kaj studas ĉiulunde en la kluboj. Tre plaĉis al ni bonvenigi S-inon Rita Aagaard el Auckland, Nov-Zelando, kiu nuntempe ferias en Kvinslando. Ray Ross gastparolis, 14/5, ĉe la Rotaria Klubo de Sandgate.

● **IPSWICH:** Nuntempe, du grupoj studas ĉiujare en la TAFE-Centro. Jen la nova estraro: Prez. S-ino Ruth Morrison; Vic-Prez. S-ro Alec Morrison; Sekretario: S-ino Mary Nielsen; Kasisto: S-ro Cliff Nielsen.

● **ROCKHAMPTON:** Ok membroj de la klubo kunvenas ĉiusemajne en la hejmoj de membroj. Unufoje monate la membroj veturas al Emu Park kaj kunvenas en la hejmo de Ges-roj J. Moore kun la lokaj membroj.

● **TOOWOOMBA:** La ĝenerala kunveno elektis la jenan estraron: Prez: Jean Lehane; Sekretario: Sandra Connors; Kasisto: Margaret O'Mara. S-ino Shirley Fanos el Sidnejo montris diapozitivojn pri vojaĝo tra Iran, Irako kaj Afganiŝtano. Roger Springer estis bonvena gasto kaj li aŭdigis kasetojn kun programoj, kiujn regule disaŭdigas FM Radio-Stacio en Bathurst.

EL LA FEDERACIOJ

● **KVINSLANDO:** La 24-a Konferenco de nia Federacio okazis en Ipswich la 24-25-an de majo. Bela veturo multe helpis sukcesigi la konferencon. Ĉirkaŭ 42 anoj kaj amikoj partoprenis, sed bedaŭrinde nia Prezidantino, S-ino Doris Sinclair, ne povis partopreni pro famil'aj malfacilaĵoj. Bonvenaj vizitantoj estis S-ino Rita Aagaard el Auckland, Nov-Zelando kaj S-ino Shirley

Fanos el Sidnejo. Partoprenis ankaŭ blindulino Marie Cuvet (kun gvidhundo Gemelo), kiu estas malnova membro de la Brizbana E-Societo.

Dum la ĝenerala kunveno delegitoj raportis, pri siaj kluboj. Oni raportis, ke la konferenco okazos en oktobro en St. Lucia kaj en majo 1981 en Toowoomba.

Post la kutima vespermanĝo (5 tabloj en stelformo), okazis la distra vespero, skeĉoj, paroladetoj, (tre interesa ero de Rita Aagaard pri spertoj inter hispanaj esperantistoj).

Oni decidis uzi la donacon el la Simpsons Memoriga Fonduso por instigi intereson por Esperanto inter studentoj en diversaj lernejoj, per eseo-konkurso. Samtempe, aldone por libroj kiel premioj, la Federacio mem provizos monsumon por la gajntoj.

Dimanĉe, ni tre ĝuis paroladon pri la frua historio de Ipswich kaj poste ekskurson por viziti interesajn lokojn kaj domojn. Post rosfesta lunĉo en riverborda parko ni vizitis la historian domon "Wolston House", konstruitan ĉ 1852, kiu nuntempe estas sub la kontrolo de la Historia Kostruaj Fako.

—RAY ROSS.

● **NOVA SUD-KIMRUJO:** Dum la pasintaj monatoj, krom monataj piknikoj kaj kunvenoj de estraro, la plej grava agado estis tiu de Roger Springer. Kvankam li loĝas en Bathurst, for de aliaj esperantistoj, li laboris multe pri la preparado de sonbendoj. Li sukcesis enkonduki Esperanton en la elsendaĵoj de la FM-radio ĉe la Kolegio Mitchell. Dufoje semajne okazas kvin-minutaj programoj, unu estas leciono, la alia skeĉo.

Kun la helpo de la familio Rozsa en Orange, kaj la anoj de la Manlia Klubo

kaj Sidneja Societo, Roger preparis tre taŭgajn sonbendojn kaj ili estas haveblaj por kaj FM-radio, AM-radio, kaj kluboj aŭ individuaj anoj.

Kelkaj anoj de la Federacio estas for de Aŭstralio kaj ni nun pretigas la estontan jarkunvenon en aŭgusto.

—M.Chaldecott.

● **VIKTORIO:** Nia Federacio aranĝas 4 kunvenojn jare. La jarkunveno okazis 23/11/79 en la Melburna E-Domo. Elektigis: Prez: S-ro Don Pescod (Malvern); Vic-Prez: David Rockell (Melbourne); Sekretario: Barbara Podmore (Malvern); Kasisto: Eva Trainor (Waverley); Redaktoro: Herbert Koppel (Melbourne).

Bela vetero benis, 1/3/80, piknikon en Healesville. Membroj vizitis la faman best-rezervejon kaj dum la posttagmezo ili estis gastoj en la belega bieneto de Ges-roj Gerald kaj Ruth Tumman, novaj sed bonaj ge-esperantistoj. Entute 22 ĉeestis.

Je 10-a de majo la Federacio organizis Lud-Vesperon. Unue naŭ membroj komune vespermanĝis en ĉina restoracio kaj poste entute 20 personoj el ĉiuj 4 kluboj de Melburno kunvenis en Savarnea Halo por partopreni cerbumigajn kaj distrajn ludojn kaj konkursojn.

La ĉiujara, tuttaga Seminario okazis je 16/8 en la Kvakera Domo. S-ino Fay Koppel gvidis lingvan seminarion, okazis konversaciaj rondoj, skeĉoj prezentitaj de la Oakleigh-grupo kaj komunkantado. Vespere ges-roj Pescod prelegis kun lumbildoj pri vojaĝo tra Jugoslavio kaj la seminario finiĝis per popol-dancado. Partoprenis 20 geesperantoj.

LA ORIGINO DE ORGANIZITA SURDMUTULA EDUKO

D-ro Karl Beckmann en ORF (Radio Vieno) — Kurtonda Dissendo

En izolaj kazoj surdmutaj infanoj ĝuis jam en la 16-a kaj 17-a jarcentoj la hazardan bonŝancon, ke eksterordinare bonkora, samtempe por pedagogio kaj didaktiko inventkapable dotita viro entreprenis la malfacilegan taskon havigi al ili homan lingvon, la nepran bazon de ĉiu mensa, spira kaj morala evoluo, por ke ili povu fariĝi homoj inter homoj.

Sed, kiel dirite, temis nur pri unuopaj infanoj aŭ tre malgrandaj grupoj, apartenantaj al aristokrataj aŭ riĉaj familioj. Kaj kvankam iuj el iliaj instruistoj publikigis plimalpli dikajn librojn pri siaj pioniraj spertoj, ili trovis apenaŭ iujn adeptojn, ĉiukaze tro mal-

multajn por evoluigo de fruktodone kreskanta tradicio aŭ por estabdo de edukejoj favore al pli grandaj nombroj de surdmutuloj el la ordinara popolo.

La neforgeseble meritplena filantropo, kiu en la jaro 1768 fondis, kiel unua, tian instituton por surdmutaj infanoj el kiu ajn socia tavolo, estis la katolika pastro de l'Epée en Versailles, Francio. Lia instituto, al kiu li dediĉis ne nur sian tutan instruon kaj edukan energion, sed ankaŭ sian tutan hereditan bonhavaĵon, fariĝis instigo kaj modelo — kvazaŭ la spirita prapatrino — por ĉiuj aliaj surdmutulaj edukejoj.

Post jardeko l'Epée kaj lia instituto jam estis renomaj en Francio, kvankam

ne jam sufiĉe renomaj por la propra registaro, kiu ekinteresiĝis pri ĝi nur poste—jarojn poste—sed sufiĉe por Jozefo la Dua la granda, humane reformema aŭstria imperiestro. Aŭdinte, okaze de sekreta—inkognite farita—vizito al sia fratino Marie Antoinette, la franca regino, pri la novspeca lernejo, li konvinkis sin pri ĝiaj sukcesoj per plurhora persona observo.

Li tuj decidis establi tian instituton ankaŭ en sia regno, Aŭstrio, por ke almenaŭ kelkaj el la grandnombro da surdmutaj infanoj povu fariĝi "utilaj", do relative feliĉaj, "membroj de la burĝa socio". Kaj senprokraste li venigis al la instituto de l'Epêe du aŭstrojn, taŭngajn virojn, kies kapablon li estis ekkoninta, por ke ili studu tie, dum preskaŭ tuta jaro, la tiel bele eltrovitajn kaj elprovitajn metodojn, laŭ kiuj oni povas instrui kaj eduki la alie tiom mal feliĉajn surdmutulojn.

La du tiel saĝe elektitaj pedagogoj (iliaj nomoj estis Stork kaj May) transprenis sian novan taskon kun fervoro. Jam post malpli ol du jaroj, nome en

majo de 1779 povis esti malfermata en Vieno — je kosto de la ŝtato — la unua kaj ankoraŭ funkcianta aŭstria instituto por surdmutuloj. Ĝi estis la tria tiuspeca instituto en la mondo — kaj la unua, kiu estis ŝtata.

Certe la komenco estis modesta. La instituto ne jam havis propran domon, sed trovigis en luita loĝejo, tutproksime al la loko, kie staras hodiaŭ la viena operejo. Tiuj malmultaj ĉambroj sufiĉis por la nur 12 surdmutaj infanoj (ses knaboj kaj ses knabinoj) kaj ties du instruistoj. Tamen la nova instituto ekprosperis admirinde.

Ekzamenoj de la lernantoj en ĉesto de diversaj interesoĵoj konvinkis ne nur la imperiestron, sed ankaŭ la publikon, ke estas jen atingitaj preskaŭ sensocietaj sukcesoj. Do la imperiestro pligrandigis la instituton du fojojn dum la lasta jardeko de sia regado, donante al ĝi ankaŭ tre taŭgan propran domon (kiu staris vidalvide de la nuna viena ĉefpoŝto-oficejo). Tie oni nombris jam 45 edukatojn.

RECENZON

A Translation Course in Esperanto for Advanced Students by F. R. Banham. Editorita de Alan Towsey, eldonita de S-ino Hilda Banham, 1979. viii + 176 paĝoj. Prezo: \$6.00. Acetebla ĉe: Alan Towsey, Market Street, Tahmoor, NSW, 2573 (Nepre aldonu \$1.35 por afranko)

Unu el la plej elstaraj pioniroj de nia lingvo en Aŭstralio estis Frank Reginald Banham, naskita en Anglio. Laŭ la libro de Borsboom, **Vivo de Lanti**, Banham estis unu el la tre malmultaj Esperantistoj (eble la sola!), kiuj gajnis la estimon de Lanti, kiam tiu soleciĝanta SAT-fondinto vizitis Aŭstralion en 1938. Malgraŭ sia preskaŭ duonjarcenta redaktado de la diversnomaj organoj de AEA, Banham publikigis nenion libroforme dum sia vivo. Sed nun lia vidvino Hilda kaj la editoro (ne redaktanto!) Alan Towsey faris pietatan taskon, kolektinte 110 el la dise aperintaj tradukezercoj de F.R.B. en unu volumon.

Post la utila anglalingva biografia enkonduko de Towsey sekvas la 110 "tradukotaj pecoj" en la originala angla, tiam la esperantaj versioj de Banham, kaj lastaloke multpaĝa indekso al la notoj, kiuj aperas post ĉiu tradukaĵo. Oni ŝuldas dankon al Hilda Banham pro tio, ke ŝi ne nur tajpis la manuskripton sed ankaŭ pagis la eldonkostojn; do la libro aperis sen ia ŝarĝo sur la limigitaj rimedoj de la movado. Pre-

seraroj tre maloftas, sed oni bedaŭras, ke la nomo de L. N. M. Newell, alia eminenta anglo-aŭstraliano, kiu antaŭis Banham kiel ĉefekzamenanto, aperas kiel "F. N. Newal" sur paĝo vi. Tipografie la verko estas tute senornama sed plaĉa kaj klare legebla.

Ĝi estas do prezentinda al la tuta progresintaro de la anglalingva mondo, sed havas aparte aŭstralian "guston", ĉar preskaŭ triono el la "tradukotaj pecoj" konsistas el eroj de la streĉe interesa rakonto de Bernard O'Reilly pri sia ekspedicio por trovi postvivintojn de aviadilkraŝo el la senhoma, kruta kaj ĝangalkovrita montaro McPherson.

Ĉar neblas recenzi 110 diversajn tekstojn, mi prikomentu nur la unuajn dek, kiuj ja estas tipaj. Traduki estas alfronti serion da problemoj solvendaj, kaj Banham ne elektis facilajn ekzercojn. Ofte li elegante solvis la problemon, foje li prezentis version ne tute kontentigan sed tamen pensigan. Ni ekzamenu nur unu tian problemon: kiel traduki *poddy calf* — bovido, kiun oni tuj aŭ preskaŭ tuj post la naskiĝo forigas de la patrino kaj nutras alirime (ofte per senkremita lakto). Banham proponis tri versiojn. **ne plu mamsuĉa** (sed ĝi ja suĉus, se ĝi nur atingus la mamojn!); **demamigita** (bona priskribo de *weaned calf*, sed ĝi ne klarigas, ke oni demamigas la idon apenaŭ naskitan); kaj fine Banham mem elektis **lekmanĝa**, laŭ mi la malplej taŭgan el la tri alternativoj. Sed ankaŭ mi ne trovis solvon kaj precizan kaj koncizan; ĉu iu leganto sukcesos? ,

Cu oni traduku tropojn pli-malpli laŭvorte aŭ simple redonu la kernan ideon? Dependas de tio, ĉu la tropo estas universale komprenebla. Banham emas iom tro "sobrigi" la poezian kvaliton: kiu jam aŭdis nokte la plendan hojladon de dingo sentos ke dingo ĝeme blekis estas sensuka versio de a dingo sent his protest to high heaven. Sed nur du liniojn poste li bele kaptis originalan poezian etoson per la luno sin malkaŝis, priverŝante la ĝangalon per argenta Lrilo. Ĝenerale la lingvaĵo impresas kiel ĝisdata, sed verŝajne kraŝo ankoraŭ ne akceptiĝis en la lingvon, ĉar Banham uzis foje frakaso (peco 4, 1. 16), foje akcidento (5, 8).

En tia altnivela verko estas surprize trovi erarojn kaj duindaĵojn, sed ankaŭ ili ne mankas. La logika prezenco devas anstataŭi baraktis en mi ne povis sciigi, ke . . . tri viroj en tiu momento baraktis (2, 3). Banham insistas pri ĉerpi en kaj malaprobos ĉerpi el (6, noto 7). Kial la pleonasma iom en la pluvo iom tre mildiĝis (2, 1. 4), Herb kaj mi iom multe dislutis (6, 7), ŝi sentis iom

multe da maltrankvilo (9, 8)? Kian funkcion havas la -iĝ en kreviĝintaj (3, 5)? Kaj kion ni opinii pri preso por press (gazetaro) (4, 14)?

Resume do: la libro estas rekomendinda al progresintaj tradukemuloj, kiuj estas sufiĉe maturaj por ĝin rigardi ne kiel ian definitivan version sed stimulon al propra esplorado de tereno jam trapasita de inteligenta kaj konscia vojaĝinto.

—TREVOR STEELE.

NUN HAVEBLAJ

English Phrases & Expressions

—Felix Wolfe	\$2.25
Life of Zamenhof—E. Privat	
160 b	\$3.75
Plena Ilustrita Vortaro	\$52.40
Krestomatio de la Esperanta	
Literaturo Vol 1-465 b,	
V. Benczik	\$11.10
Asteriks la Gaŭlo—	
Korektita prezo	\$7.50
A.E.A. Libroservo, P.O. Box 230,	
Matrville, 2036.	

WHO'S WHO IN AUSTRALIAN ESPERANTO

6. EDWIN WREFORD (RAY) CHANDLER

A man of many loves. (Get him to tell you about the birds and the bees)

So much does Ray know about the birds that he is World President of the O.R.E. — the Ornithological Rondo of Esperantists.

He first became aware of the birds and bees on the apple orchard in the Dandenong Range where he was born when this century was young. Awareness developed into interest, interest into love and love into a passion which today burns even more passionately than it did threescore and ten years ago.

Speaking of love and passion, we should mention that Ray, in 1936, married May Merrick—a fellow Esperantist—and that the ceremony was conducted in Esperanto.

A fourth love in Ray's life has (nearly) always been Esperanto. At the age of 12, he found an esperanto text book in an empty fruit case. This book he studied avidly and privately, but with the help of a Japanese Professor whose address he found in the book. Some nine years later, he contacted the Melbourne Esperanto Club and met other Esperantists for the first time. Such progress had he made that at this stage he was corresponding with 16 countries and duplicating his letters on a homemade table with a calico screen and flannel roller.

Thus began a most fruitful associ-

ation with the Esperanto Organisation. The account is a saga of achievement. In 1932 Ray moved to Sydney and joined the Sydney Esperanto Society. Some 10 years ago, he was elected Secretary of the Esperanto Association of N.S.W., and secured amalgamation with the Esperanto Federation. Because of his standing as a "birdman", he was, in 1974, elected World President of O.R.E. and, in that capacity, in due course chaired meetings at the Copenhagen, Iceland and Lucerne World Congresses. (The first Australian Chairman at a Universal Congress). Incidentally, he also chaired the meeting of the Veteran Esperantists Club in Reykjavik.

Currently, he is Convenor of the Cultural and Literary Committee of N.S.W.

Ray's 5th love is, and always has been, writing. In 1926 he had a short story published in a Hungarian Esperanto magazine — under the pen name of "Revanto". In 1945 he added an Esperanto supplement to the magazine of the Waterloo Public School, where he was a teacher, and inaugurated class correspondence with schools in Belgium, Brazil, Czechoslovakia, France, the Netherlands, and later, Japan. He was also one of the founders of "Grajnoj en la Vento" now officially a Cultural and

Educational Activity of U.E.A.

Ten years later he founded "Klerigo", Official Organ of the Association of Esperantist Teachers. 1970 saw the beginning of his brainchild "Telopeo" (Waratah) Official Organ of the Esperanto Federation of N.S.W., and Ray still contributes as well as helps in the editing. With Shirley Fanos, he has recently published "El Telopeo".

In 1973 Ray's thesis (in Esperanto of course) on The Mallee Fowl won for him the Simondetti Prize. Three years later he became the first double laureate of the Simondetti — this time for his work on the Fairy Penguins.

"Revanto" — as his record indicates — is no dreamer. He is a doer, too. And not just a "doer"! He is a fighter, who lovingly "sniffs the battle with delight". With Grace Barlow (now Kirkwood) he appeared before the Secondary Studies Survey and presented the case for Esperanto teaching in schools. Ray counts as his greatest triumph his fight to have Audrey Childs-Mee brought out from Holland to lead the Toowoomba Summer School.

Ray loves Art too. Thirty years ago, he organised, through Esperanto, the

first International Exhibition of Child Art in Australia. 1600 exhibits from 36 countries filled Sydney's Lower Town Hall.

What a pity, you might think, that Ray has been so steeped in Esperanto that he has not had time for anything else. With due respect, you'd be wrong. Among other things, he has been President of the Temporary Teachers Ass'n and of the Teachers' Art Society, Vice Pres. of the Correspondence School Association, and was writer and planner of the Natural Science Course for the Correspondence School. He was also Pres. Nth. Shore Branch, Psychiatric Rehabilitation Association, and of the Epileptic Welfare Association. Not bad for a man who, as a sickly child, was not expected to live!

Nowadays, Ray spends his Autumn years (in addition to attending Esperanto functions and meeting his countless duties) in listening to the buzz of the bees and recording "Bird Songs at Morn and Eventide". He assures me, seriously, that he can distinguish between the local "dialects" of magpies.

— ARTHUR COCKING.

23-a AUSTRALIA ESPERANTO-KONGRESO

2-9 Jan., 1982 — Adelaide, S.A.

La kongreso okazos en la "Lincoln College", tre bele situita kolegio en Norda Adelejo, ne tro malproksima de la urbcentro. Ĉiuj kongresanoj povos loĝi en komfortaj ĉambroj en la Kolegio kaj la kosto por la ĉambro kaj ĉiuj manĝoj estos proks. \$20 tage.

Kongres-Kotizo: Antaŭ 30-6-1981: \$15.00; Pensiuloj, junuloj: \$10.00
Ekde 1-7-1981: \$20.00; Pensiuloj, junuloj: \$15.00.

Sendu vian kongres-kotizon al la kasistino S-ino B. Randles, 35 Roslind Street, Kensington Gardens, S.A. 5068. Se vi deziras loĝi en la Kolegio, aldonu \$10 kiel deponon por loĝejo. Se vi deziras ricevi kvitancon aldonu afrankitan koverton.

1-a Listo de Aliĝintoj:

1. Herbert Koppel, Melbourne.
2. Fay Koppel, Melbourne.
3. Ralph Harry, Canberra.
4. Herbert George Onn, Adelaide.
5. Beryl Randles, Adelaide.
6. George Clarke, Elizabeth, S.A.
7. Thea v.d. Boogaard, Adelaide.
8. Bob Felby, Adelaide.
9. Audry Felby, Adelaide.
10. Svetislav Kanački, Melbourne.

LA "A.E."
SUBTEN — FONDUSO

Niaj fidelaj legantoj kontribuis pluajn donacojn al tiu grava Fonduso:

Antaŭe raportita	\$773.10
Errol Chick, Melbourne	5.00
"Anonymous", Melbourne	5.00
Dr. K. Bowling, Sydney	8.00
W. R. Robinson, Melbourne	2.00
Bettie Hart, Sydney	5.00
W. Leah, Curlewis, NSW	5.00
John & Eve Matasin, Sydney	50.00
S-ino F. Mackintosh, Melbourne	5.00
N. Butkunas, Melbourne	10.00
Ken G. Linton, Melbourne	5.00
Brisbane Esperanto Society	50.00
"Anonymous" Mulgrave, Vic.	5.00
S. Kanački, Melbourne	2.00
R. Felby, Adelaide	5.00
V. Kosef, Cobar, NSW	10.00
H. Rosengren, Melbourne	5.00
I. Slavoff, Melbourne	10.00
"Revanto", Sydney	10.00
Ruth McGrath, Perth	5.00
Alan Towsey, Tahmoor, NSW	5.00
Dr. Ross Robbins, Mildura, Vic.	10.00
	<hr/>
	\$990.10

Kiu kompletigos la sumon al \$1000 ? ?